

Warianty wymowy w dialektach

Autor: Halina Karaś

Warianty wymowy w dialektach, inaczej: warianty fonetyczne, czyli różne realizacje tych samych głosek (lub ich połączeń), występują nie tylko w obrębie tej samej gwary (por. formy kręć, kręńć, kręńci kreńć, krąci, krąńci, krąńci, krańci), ale nawet u tych samych ludzi. O wariantach wymawianiowych w gwarach decydują różne czynniki, m.in. cofanie się wielości wymowy gwarowej na skutek wpływu języka ogólnego czy sąsiednich dialektów, uważanych za lepsze, oraz nowe wewnętrzne tendencje rozwojowe gwary; czynniki socjalne (np. wiek, wykształcenie, płeć itp.) czy psycholingwistyczne (np. zdolności poszczególnych osób do świadomego przyswojenia sobie wymowy ogólnopolskiej). Występowanie różnych wariantów wymowy może być także zdeterminowane sytuacją mówienia, oficjalną bądź nieoficjalną, oraz tempem i starannością mowy. W badaniach wariantów wymowy stosuje się metodę statystyczną (zob. Statystyka w dialektologii), która może ukazać tendencje rozwojowe idiolektu lub gwary.